

**ONDERRICHT
IN DE
WERKELIJKHEID**

Tattvopadeśa

Śrī Śaṅkarācārya

ONDERRICHT IN DE WERKELIJKHEID

Śrī Śaṅkara Ācārya's *Tattvopadeśa*

Nederlandse vertaling vanuit het Engels: Arie van der Voort,
Met dank aan Mr. Warwick Jessup voor zijn welwillende instemming voor deze
Nederlandse vertaling bestemd voor studiedoeleinden.

Over dit boek:

Tattvopadeśa is een van de werken van Śaṅkara waarin de weg naar de staat van non-dualiteit wordt uitgelegd. Deze staat, of de eenzelligheid van de persoonlijke Zelf (*ātman*) en het universele Zelf (*brahman*), is de vrucht van zelfkennis waarbij het individu en wat als de wereld wordt beschouwd van hun illusoire bedekkingen zijn bevrijd. Daarnaast maakt Śaṅkara gebruik van een verhaal waarin de onwetendheid van de mens wordt geïllustreerd en de weg naar bevrijding getoond. Ook aan de onmisbare rol van de geschriften en de Leraar, en de houding van de leerling, wordt in dit werk beknopt maar op heldere wijze aandacht besteed.

Tot nu toe zijn er twee Engelse vertalingen van dit werk bekend:

- **The Teaching of Reality** Vertaald uit het Sanskrit door: Warwick Jessup, 2014. The School of Economic Science, 11 Mandeville Place, London W1U 3AJ, U.K. ISBN:978-0-9565968-5-7

- **Tattvopadeśa:**

https://sanskritdocuments.org/doc_z_misc_shankara/tattvopadesha.pdf

In dit boekje is alleen de transliteratie van de Sanskrit tekst en de Nederlandse vertaling van de verzen openomen. Voor hen die zich nader over dit unieke werk van Śaṅkara willen verdiepen wordt de Engelse vertaling door Warwick Jessup, waarin vele verzen uitvoerig van toelichting zijn voorzien, zeer aanbevolen. Zijn inleiding op de volgende pagina is een voorproefje daarvan.

Ferit Arav, januari 2017

INLEIDING

Tattvopadeśa, letterlijk ‘het aanwijzen’ (*upadeśa*) van de werkelijkheid (*tattva*), is een van de vele geschriften die worden toegeschreven aan Ādi Śaṅkara, de eerste van de Śaṅkara Ācārya’s en de allerbelangrijkste vertolker van *Advaita Vedānta*. Voor zover bekend is dit de eerste Engelse vertaling.

‘*Vedānta*’ staat voor ‘het einde van de Veda’ en verwijst naar de Upaniṣads. Deze Upaniṣads bevinden zich aan het einde van elk van de vier Vedas – de geschriften waarop de Sanskrit traditie is gebaseerd. ‘*Veda*’ betekent letterlijk gewoon ‘kennis’. Daarom kan ‘*Vedānta*’ worden opgevat als ‘de hoogste kennis’.

‘*Advaita*’ betekent ‘non-dualiteit’. Het is deze non-dualiteit die middels de zin ‘Gij zijt Dat’ (*tat tvam asi*) wordt onderwezen. Er wordt van deze zin wel gesteld dat daarin de kern van het gehele onderricht van de Upaniṣads besloten ligt. *Tattvopadeśa* legt uit hoe ‘Gij zijt Dat’ (*tat tvam asi*) moet worden begrepen.

Woorden kennen meerdere betekenislagen; en teneinde in de desbetreffende context de juiste betekenis van een woord of van een zin te kunnen ontdekken, dient een en ander zorgvuldig te worden geanalyseerd. Met betrekking tot de grote uitspraak ‘Gij zijt Dat’ (*tat tvam asi*) komt het door *Tattvopadeśa* gehanteerde analytische systeem in essentie neer op eliminatie (*vyatireka*), gevolgd door positieve realisatie (*anvaya*). Er vindt eliminatie plaats van foutieve betekenissen die over ‘Gij’ (*tvam*), bijvoorbeeld je bent het lichaam, en over ‘Dat’ (*tat*), bijvoorbeeld alwetendheid, heen zijn gelegd, zodat de weg voor de positieve realisatie van het Absolute (*brahman*) wordt vrij gemaakt. De tekst onderzoekt de impliciete betekenis (*lakṣaṇā*) van ‘Gij zijt Dat’ (*tat tvam asi*) en analyseert op welke manier de zin in haar geheel zorgt voor de realisatie van non-dualiteit (*advaita*).

Het is duidelijk dat deze analyse niet beperkt blijft tot een intellectuele oefening, maar veeleer een essentieel deel is van het reflectie-proces, met de drie aspecten: het horen van de woorden (*śravaṇa*), het gebruik van het verstand (*manana*) en diepgaand begrip (*nididhyāsana*). Daarnaast benadrukt de tekst het belang van het hebben van een leraar, dit conform de bepaling ‘Hij die een leraar heeft, weet’ (*ācāryaryavān puruṣo veda*), *Chāndogya Upaniṣad* 6:14:2. Bij deze vertaling zijn verschillende versies van de Sanskrit tekst bestudeerd en de meest waarschijnlijke variant is gebruikt.

ONDERRICHT IN DE WERKELIJKHEID

**tattvaṃpadārthaśuddhyartham guruḥ śiṣyaṃ vaco'bravīt |
vākye tattvamasīyatram tvampadārtha vivecaya || 1||**

1 De Leraar sprak de navolgende woorden tot zijn leerling, teneinde de betekenis van het woord ‘werkelijkheid’ (*tattva*) duidelijk te maken. “Denk grondig na over de betekenis van het woord ‘Gij’ (*tvam*) in de zin ‘Gij zijt Dat’ (*tat tvam asi*).”

**na tvam deho'si drśyatvādupajātyādimmattvataḥ |
bhautikatvādaśuddhatvādanityattvāttathaiva ca || 2||**

2 Jij (*tvam*) bent niet het lichaam, want dat is een object van waarneming en is onderworpen aan geboorte en dood etc. Bovendien het is een materiële substantie die onzuiver en steeds veranderlijk is.

**adrśyo rūpahīnastvaṃ jātihīno'pyabhautikaḥ |
śuddhanityo'si dr̥grūpo ghaṭo yadvanna dr̥gbhavet || 3||**

3 Jij (*tvam*) bent geen object van waarneming. Jij (*tvam*) bent voorbij vorm. Jij (*tvam*) bent niet onderworpen aan geboorte en dood. Ook bezit jij (*tvam*) geen materiële substanties. Jij bent zuiver en eeuwig, met de natuur van een waarnemer. Een materiële substantie als bijvoorbeeld een kruik kan geen waarnemer zijn.

**na bhavānindriyāṅyeṣāṃ karaṇatvena yā śrutiḥ |
prerakastvaṃ pṛthaktebhyo na kartā karaṇam bhavet || 4||**

4 Jij bent niet de zintuigen, want organen zoals het oor zijn instrumenten. Jij bent de bestaansgrond, onderscheiden van de zintuigen. Jij kunt geen tussenpersoon of een instrument zijn.

**nānaitānyekarūpastvaṃ bhinnastebhyaḥ kutaḥ śṛṇu |
na caikendriyarūpastvaṃ sarvatrāhampratītiḥ || 5||**

5 Hoor nu waarom jij onderscheiden bent van de zintuigen. De zintuigen zijn meervoudig, terwijl jij (*tvam*) naar jouw natuur één bent. Noch ben jij (*tvam*) gelijk aan de natuur van een enkel zintuig, want in alle omstandigheden ben jij jezelf gewaar als ‘Ik’ (*aham*).

**na teṣāṃ samudāyo'si teṣāmanyatamasya ca |
vināśe'pyātmadhīstāvadasti syānnaivamanyathā || 6||**

6 Jij bent niet een combinatie van de zintuigen, noch ben jij een specifiek zintuiglijk orgaan. Dit moet wel waar zijn, want zelfs als de zintuigen uitvallen ben jij jezelf nog steeds gewaar.

**pratyekamapi tānyātmā naiva tatra nayaṃ śṛṇu |
nānāsvāmikadeho'yaṃ naśyedbhinnamatāśrayaḥ || 7||**

7 Luister! Het is ook onredelijk om over jezelf te denken als de zinnen die één voor één achter elkaar dienst doen, want dan zou dit lichaam afhankelijk zijn van uiteenlopende informatie en daardoor – omdat het meerdere bazen zou hebben – ten onder gaan.

**nānātmābhīmatam naiva viruddhaviṣayatvataḥ |
svāmyaikye tu vyavasthā syādekapārthivadeśavat || 8||**

8 Evenmin kan worden verondersteld dat jij meerdere zelden bent, want die zonden met elkaar afwijkende gebieden van activiteit hebben; echter een Heer zou de enige gevestigde zijn, zoals in geval van een land met een koning.

**na manastvam na vā prāṇo jaḍatvādeva caitayoḥ |
gatamanyatra me cittamityanyatvānubhūtiḥ || 9||**

9 Jij (*tvam*) bent niet de geest (*manas*), noch de levenskracht, want deze zijn inert. Immers wij ervaren geestelijke afwezigheid in de vorm van ‘mijn geest was elders’.

**kṣuttr̥ḍbhyām pīḍitāḥ prāṇo mamāyaṃ ceti bhedataḥ |
tayordraṣṭā pṛthaktābhyām ghaṭadraṣṭā ghaṭādyathā || 10||**

10 We ervaren ook het los staan van de levenskracht in de vorm van ‘Dit, mijn leven, wordt gekweld door honger en dorst’. De waarnemer van deze beide aspecten maakt er geen deel vanuit, net zo goed als dat de waarnemer van de kruik geen deel uitmaakt van de kruik.

**suptau līnāsti yā bodhe sarvaṃ vyāpnoti dehakam |
cicchāyayā ca sambaddhā na sā buddhirbhavāndvija || 11**

11 O wedergeborene, jij bent niet het intellect (*buddhi*) dat gebonden wordt door de schaduw van bewustzijn (*cit*), dat in diepe slaap oplost en dat het gehele lichaam doordringt zodra men wakker is.

**nānārūpavati bodhe suptau līnāticañcalā |
yato dṛgekarūpastvam pṛthaktasya prakāśakaḥ || 12||**

12 Het erg instabiele intellect neemt in de wakende staat allerlei vormen aan, in de diepe slaap is zij opgelost. Jij (*tvam*) bent de waarnemer, van nature één, die dat verlicht waar je verschillend van bent.

**suptau dehādyabhāve'pi sāksī teṣāṃ bhavānyataḥ |
svānubhūtiśvarūpatvānnānyastasyāsti bhāśakaḥ || 13||**

13 Ofschoon het lichaam etc. in diepe slaap niet aanwezig zijn, ben jij nog steeds de getuige. Van nature ben jij jezelf gewaar, jij bent niet verschillend van wat u laat verschijnen.

**pramāṇaṃ bodhayantaṃ taṃ bodhaṃ mānena ye janāḥ |
bubhutsyante ta edhobhirdagdhūṃ vāñchanti pāvakaṃ || 14||**

14 Die mensen die middels denken (*māna*) tot realisatie van dat bewustzijn - dat de middelen voor kennisverwerving (*pramāna*) van energie voorziet - trachten te komen, zijn als diegenen die brandstof willen gebruiken om vuur te verbranden.

**viśvamātmānubhavati tenāsau nānubhūyate |
viśvaṃ prakāśayatyātmā tenāsau na prakāśyate || 15||**

15 Het Zelf (*ātman*) ervaart het universum; het Zelf wordt niet ervaren door het universum. Het Zelf verlicht het universum; het Zelf wordt niet verlicht door het universum.

**īdṛśaṃ tādṛśaṃ naitanna parokṣaṃ sadeva yat |
tadbrahma tvaṃ na dehādidṛśyārūpo'si sarvadṛk || 16||**

16 Jij bent dat Absolute (*brahman*), de getuige van alles, die werkelijk aanwezig is en verwerkelijkt kan worden, maar die niet iets specifieks is met een zichtbare vorm zoals een lichaam.

**idaṃtvenaiva yadbhāti sarvaṃ tacca niṣidhyate |
avācyatattvamanidaṃ na vedyāṃ svaprakāśataḥ || 17||**

17 Dat wat als dit universum (*idam*) verschijnt, wordt geëlimineerd, en ook alles dat als 'Dat' (*tat*) verschijnt. De werkelijkheid (*tattva*) is niet van dit universum en kan niet verwoord of gekend worden, omdat het uit zichzelf klaarlijklijk is.

**satyaṃ jñānamanantaṃ ca brahmalakṣaṇamucyate |
satyatvājñānarūpatvādanantatvāttvameva hi || 18||**

18 Er wordt gezegd dat het Absolute (*brahman*) wordt gekarakteriseerd door waarheid (*satya*), kennis (*jñāna*) en oneindigheid (*ananta*). Jij bent dat Absolute (*brahman*), want jij bent vol waarheid, jij bent van nature kennis, en jij bent oneindig.

**sati dehādyupādḥau syājñivastasya niyāmakaḥ |
īśvaraḥ śaktyupādhitvāddvyorbādhe svayamprabhaḥ || 19||**

19 Wanneer zich de beperkende opleggingen (*upādhi*) van het lichaam etc. voordoen, lijkt de persoonlijke ziel (*jīva*) het Absolute (*brahman*) in te perken. Dit gebeurt bij het waarnemen van dualiteit als gevolg van het schijnbaar onderworpen zijn van het zelf-stralende Hoogste Wezen (*Īśvara*) aan de - uit zijn eigen vermogens (*śakti*) - ontstane beperkende opleggingen.

**apekṣyate'khilairmānairna yanmānamapekṣate |
vedavākyāṃ pramāṇaṃ tadbrahmātmāvagatau matam || 20||**

20 Het Absolute (*brahman*) is de bron van alle ideevorming, maar heeft geen behoefte aan enig idee. Het wordt ontsloten door de uitleggingen van de Veda en wordt gekend wanneer men zichzelf (*ātman*) kent.

**ato hi tattvamasyādivedavākyaṃ pramāṇataḥ |
brahmaṇo'sti yayā yuktyā sāmābhiḥ samprakīrtyate || 21||**

21 Daarom hebben we gesteld dat door gebruik van redenerie (*yukti*), de Vedische zinnen ‘Gij zijt Dat’ (*tat tvam asi*) etc. de geëigende middelen tot kennisverwerving (*pramāṇa*) ten aanzien van dat Absolute zijn.

**śodhite tvampadārthe hi tattvamasyādi cintitam |
sambhavennānyathā tasmācchodhanaṃ kṛtamāditaḥ || 22||**

22 Wanneer de betekenis van het woord ‘Jij’ (*tvam*) duidelijk wordt gemaakt, wordt ‘Gij zijt Dat’ (*tat tvam asi*) etc. begrepen. Er bestaat geen andere manier om dit te bewerkstelligen dan door het zuiverende proces waarmee we deze verhandeling begonnen.

**dehendriyādidharmānyaḥ svātmanyāropayanmr̥ṣā |
kartṛtvadyabhimānī ca vācyārthastvampadasya saḥ || 23||**

23 De direct uitgedrukte betekenis (*vācyārtha*) van het woord ‘Jij’ (*tvam*) is ‘iemand die zich handelingsvermogen etc. inbeeldt en die ten onrechte aan het Zelf kenmerken van lichaam, zinnen, etc. toedicht.’

**dehendriyādisākṣī yastebhyo bhāti vilakṣaṇaḥ |
svayaṃ bodhasvarūpatvāllakṣyārthastvampadasya saḥ || 24||**

24 De indirect uitgedrukte betekenis (*lakṣyārtha*) van het woord ‘Jij’ (*tvam*) is ‘iemand die de getuige is van het lichaam, van de zinnen, etc., en uitblinkt als apart van hen, door van nature zelf bewust te zijn’.

**vedāntavākyaśamvedyaviśvātītākṣarādvayam |
viśuddhaṃ yastvaśamvedyaṃ lakṣyārthastatpadasya saḥ || 25||**

25 De indirect uitgedrukte betekenis (*lakṣyārtha*) van het woord ‘Dat’ (*tat*) is de zuivere onverwoestbare non-dualiteit voorbij het universum, dat met behulp van de verklaringen uit de Upaniṣads (*vedānta*) gekend kan worden en dat door jezelf ontdekt kan worden.

**sāmānādhikaraṇyaṃ hi padayostattvamordvayoḥ |
sambandhastena vedāntairbrahmaikyaṃ pratipādyate || 26||**

26 De beide woorden ‘Dat’ (*tat*) en ‘Jij’ (*tvam*) komen grammaticaal met elkaar overeen; de Upaniṣads onderwijzen door middel van deze overeenkomst de eenheid van dat Absolute (*brahman*).

bhinnapravṛttihetutve padayorekavastuni |

vṛttitvaṃ yattathaivaikyam vibhaktyantakayostayoḥ || 27||

27 Ofschoon de twee woorden oorzaken zijn van verschillende manifestaties, betreffen zij één werkelijkheid (*vastu*) en daarom worden ze grammaticaal op gelijke wijze (*vibhakti*) vervoegd.

sāmānādhikaraṇam tatsampradāyibhirīritam |

tathā padārthayoreva viśeṣaṇaviśeṣyatā || 28||

28 Deze grammaticale overeenkomst werd vastgesteld door de hoeders van de traditie; op deze wijze is duidelijk dat tussen de twee woorden de relatie van bijvoeglijk en zelfstandig naamwoord bestaat.

ayaṃ saḥ so'yamitvatsambandho bhavati dvayoḥ |

pratyaktvaṃ sadvīṭyatvaṃ paroḥṣatvaṃ ca pūrṇatā || 29||

29 Utdrukkingen zoals ‘Hij is dit’ en ‘Dit is hij’ tonen de verhouding die tussen twee hoedanigheden bestaat. Er bestaat dualiteit wanneer deze hoedanigheden als individualiteit (*pratyaktva*) worden opgevat, en de volheid van eenheid ontstaat wanneer de indirecte betekenis er van wordt begrepen.

parasparaviruddham syāttato bhavati lakṣaṇā |

lakṣyalakṣaṇasambandhaḥ padārthapratyagātmanoḥ || 30||

30 ‘Dat’ (*tat*) en ‘Jij’ (*tvam*) kunnen zo worden opgevat dat ze met elkaar onverenigbaar zijn; daardoor wordt hun impliciete betekenis (*lakṣaṇā*) begrepen. Er is een sterk verband met dat wat wordt geïmpliceerd – namelijk het innerlijk Zelf (*pratyagātman*) – en de impliciete betekenis van de woorden.

mānāntaroparodhācca mukhyārthasyāparigrahe |

mukhyārthasyāvinābhūte pravṛttirlakṣaṇocyate || 31||

31 Als de gebruikelijke (*mukhya*) betekenis van een woord leidt tot tegenstrijdigheid met andere informatie, dan wordt – zonder de gebruikelijke betekenis geheel terzijde te schuiven – een impliciete betekenis (*lakṣaṇā*) van toepassing geacht.

trividhā lakṣaṇā jñeyā jahatyajahatī tathā |

anyobhayātmikā jñeyā tatrādyā naiva sambhavet || 32||

32 Men moet weten dat er drie soorten impliciete betekenissen bestaan: de eerste, waarin de directe betekenis wordt genegeerd, de tweede, waarin de directe betekenis niet geheel wordt genegeerd; en de derde, waarin beide van toepassing zijn. In het geval van ‘Gij zijt Dat’ is bovenbedoelde eerste soort zeker niet relevant.

vācyārthamakhilam tyaktvā vṛtīḥ syādyā tadanvite |

gaṅgāyām ghoṣa itivajjahatī lakṣaṇā hi sā || 33||

33 Wanneer de directe betekenis geheel wordt genegeerd, kan de betekenis binnen de context duidelijk zijn, zoals bijvoorbeeld in ‘Een gehucht aan de Ganges’, waar ‘aan de Ganges’ gegeven de context verondersteld wordt ‘aan de oever van de Ganges’ te betekenen. Dit is de eerste soort impliciete betekenis.

**vācyārthasyaikadeśasya prakṛte tyāga iṣyate |
jahatī sambhavennaiva sampradāyavirodhataḥ || 34||**

34 Wanneer de directe betekenis slechts in een bepaald opzicht wordt genegeerd, wordt dit niet als het eerste soort impliciete betekenis beschouwd, omdat dat niet in overeenstemming met de traditie (*sampradāya*) zou zijn.

**vācyārthamaparityajya vṛttiranyārthake tu yā |
kathiteyamajahatī śoṇo'yaṃ dhāvatīvat || 35||**

35 Wanneer de directe betekenis niet wordt genegeerd, en er wordt een woord gebruikt dat slaat op een ander eerder gebruikt woord, dan wordt dit beschouwd als de tweede soort impliciete betekenis zoals in ‘Deze rode loopt’, ‘rood’ op een rood paard betrekking heeft.

**na sambhavati sāpyatra vācyārthe'tivirodhataḥ |
virodhāṃśaparityāgo dṛśyate prakṛte yataḥ || 36||**

36 Ook in dit geval is de betekenis niet de directe betekenis, want dat zou onzin zijn; de uitdrukking is ten dele betekenisvol aangezien ‘rood’ van toepassing is op een paard dat wordt geïmpliceerd.

**vācyārthasyaikadeśaṃ ca parityajyaikadeśakam |
yā bodhayati sā jñeyā tṛtīyā bhāgalakṣaṇā || 37||**

37 Wanneer de directe betekenis in het ene opzicht niet, maar in het andere opzicht wel aan de orde is, dan is sprake van de derde soort impliciete betekenis.

**so'yaṃ vipra idam vākyaṃ bodhayatyāditastathā |
tatkālatvaviśiṣṭaṃ ca tathaitatkālasamyutam || 38||**

38 De zin ‘Hij is diegene, een wijze’ laat hier licht op schijnen. ‘Hij’ is al eerder geïdentificeerd en ‘diegene’ duidt op iemand die aanwezig is.

**atastayorviruddham tattatkālatvādidharmakam |
tyaktvā vākyaṃ yathā vipraṇḍam bodhayatīritam || 39||**

39 Daarom heeft de zin, wanneer de kenmerken van de tegen over elkaar gestelde specifieke momenten in de tijd etc. worden genegeerd, betrekking op het lichaam van de wijze.

**tathaiva prakṛte tattvamasīyatra śrutau śṛṇu |
pratyaktvādīnparityajya jīvadharmāṃstvamahpadāt || 40||**

40 Hoor nu - tegen de achtergrond van al het hiervoor genoemde - ‘Gij zijt Dat’ zoals dat in de geopenbaarde geschriften (*śruti*) wordt uitgesproken, waarbij het woord ‘Jij’ (*tvam*) geheel ontdaan is van de kwaliteiten van de ziel (*jīva*), zoals bijvoorbeeld een innerlijk iets zijnde (*pratyak*).

**sarvajñatvaparoḥśādinparityajya tataḥpadāt |
śuddhaṃ kūṣṭhamadvaitaṃ bodhayatyādarātparam || 41||**

41 Wanneer van het woord ‘Dat’ (*tat*) alwetendheid of onkenbaarheid etc. volledig zijn verwijderd, wordt met behulp van aandacht de hoogste, zuivere, onveranderlijke non-dualiteit (*advaita*) opgewekt.

**tattvamoḥ padayoraikyameva tattvamasītyalam |
itthamaikyāvabodhena samyajjñānaṃ dṛḍhaṃ nayaiḥ || 42||**

42 Van de twee woorden ‘Dat’ (*tat*) en ‘Jij’ (*tvam*) wordt eenheid gerealiseerd. De zin ‘Gij zijt Dat’ volstaat hiervoor. Met andere woorden, door het zich gewaar zijn van eenheid, wordt ware kennis door de wijzen stevig gevestigd.

**ahaṃ brahmeti vijñānaṃ yasya śokaṃ taratyasau |
ātmā prakāśamāno'pi mahāvākyaistathaikatā || 43||**

43 Degene die uit ervaring weet dat ‘Ik het Absolute (*brahman*) ben’ overstijgt verdriet. Het Zelf (*ātman*) wordt door de grote uitspraken (*mahāvākya*) onweerlegbaar. Op deze manier ontstaat eenheid.

**tattvamorbodhyate'thāpi paurvāparyānusārataḥ |
tathāpi śakyate naiva śrīguroḥ karuṇāṃ vinā || 44||**

44 Of, het gewaar zijn van het Zelf wordt opgewekt door ‘Dat’ (*tat*) en ‘Jij’ (*tvam*) successievelijk. Desalniettemin is dit niet mogelijk zonder de liefdevolle ondersteuning van een gezegende leraar.

**aparokṣayitum loke mūḍhaiḥ paṇḍitamānibhiḥ |
antaḥkaraṇasaṃśuddhau svayaṃ jñānaṃ prakāśate || 45||**

45 Op de wereld wordt wijsheid - door diegenen die er misvattingen op nahouden - slechts voorgewend. Maar wanneer zij zich – om de aanwezigheid van het Zelf te realiseren - oefenen in het verkrijgen van een zuivere geest (*antaḥkaraṇa*), zal kennis spontaan te voorschijn komen.

**vedavākyairataḥ kiṃ syādguruṇeti na sāmpratam |
ācāryavānpuruṣo hi vedetyevaṃ śrutirjagau || 46||**

46 Gegeven dergelijke stellingen uit de Veda, zou men tot de slotsom kunnen komen dat een leraar niet nodig is. Dit is een verkeerd standpunt, want de geopenbaarde leer (*śruti*) heeft vastgesteld dat hij die een leraar heeft, weet.

anādāviha saṃsāre bodhako gurureva hi |

ato brahmātmavastvaikyam jñātvā dr̥śyamasattayā || 47||

47 Want hier, in deze beginloze cyclus van geboorte en dood (*saṃsāra*), is het de leraar die iemand tot weten brengt. Op deze manier, door de eenheid van het Absolute (*brahman*) met zichzelf (*ātman*) te realiseren, kent men het zichtbare als onwerkelijk.

advaite brahmaṇi stheyam pratyagbrahmātmanā sadā |

tatpratyakṣātparijñātamadvaitabrahmacidghanam || 48||

48 Verblijf - door het innerlijke Zelf heen dat het Absolute (*brahman*) is - altijd in het non-duale Absolute (*brahman*). Als dat in werkelijkheid ten volle wordt geweten, verkrijgt men de rijkdom van het bewustzijn dat het non-duale Absolute (*brahman*) is.

pratipādyam tadevātra vedāntairna dvayam jaḍam |

sukharūpam cidadvaitam duḥkharūpamasajjaḍam || 49||

49 De Upaniṣads verklaren wel het Absolute (*brahman*), maar niet de inerte wereld van de dualiteit. Dit non-duale bewustzijn is van nature gelukzaligheid, terwijl het inerte, het onwerkelijke, van nature ellende is.

vedāntaistadvayam samyañnirñītam vastuto nayāt |

advaitameva satyam tvam viddhi dvaitamasatsadā || 50||

50 De Upaniṣads maken een volstrekt onderscheid tussen dualiteit en ware wijsheid. Weet dat alleen non-dualiteit (*advaita*) waar is en dat dualiteit altijd onwerkelijk is.

śuddhe kathamaśuddhaḥ syāddr̥śyam māyāmayam tataḥ |

śuktau rūpyam mṛṣā yadvattathā viśvam parātmani || 51||

51 Hoe zou immers onzuiverheid in zuiverheid kunnen optreden? Dat wat waargenomen wordt, is illusoir (*māyā*). Net zoals men ten onrechte zilver in een oesterschelp waarneemt, zo neemt men ook ten onrechte het universum in het Zelf waar.

vidyate na svataḥ sattvam nāsataḥ sattvamasti vā |

bādhayatvānnaiva saddvaitam nāsatpratyakṣabhānataḥ || 52||

52 Niets bestaat onafhankelijk. Ook kan iets niet uit niets ontstaan. Daarom bestaat dualiteit niet, hoewel het lijkt te bestaan.

sadasanna viruddhatvādato'nirvācyameva tat |

yaḥ pūrvameka evāsītsṛṣṭvā paścādidam jagat || 53||

53 Dat wat bestaat is niet niet-bestaand, want dat zou tegenstrijdig zijn. Daar-om valt op geen enkele manier uit te leggen dat, wat eerst enkel en één was, vervolgens - na het te hebben geschapen - het universum zou zijn geworden.

praviṣṭo jīvarūpeṇa sa evātmā bhavānparaḥ |
saccidānanda eva tvam viśmr̥tyātmatayā param || 54||

54 Jij bent dat zelfde hoogste Zelf (*ātman*) dat de vorm van een individuele ziel (*jīva*) heeft aangenomen. Jij bent bestaan (*sat*), bewustzijn (*cit*) en gelukzaligheid (*ānanda*) en niets anders. Maar toch vergeet jij jouw hoogste Zelf (*ātman*).

jīvabhāvanuprāptaḥ sa evātmāsi bodhataḥ |
advayānandacinmātraḥ śuddhaḥ sāmrajyamāgataḥ || 55||

55 Hoewel het de vorm van een individuele ziel (*jīva*) heeft aangenomen, wordt bij het dagen van ware kennis toch geweten dat jij dat Zelf bent, dat zuiver is en simpelweg non-duale gelukzaligheid en bewustzijn is. Jij bent de universele Heer.

karṭṛtvādīni yānyāsamstvayi brahmādvaye pare |
tānīdānīm vicārya tvam kiṃsvarūpāṇi vastutaḥ || 56||

56 Nu we op het punt zijn aangeland dat jij – het hoogste non-duale Absolute (*brahman*) – jouw voorheen gekoesterde ideeën zoals ik ben de doener (*karṭṛ*) hebt onderzocht, rijst de vraag op ‘Wat is jouw ware natuur?’

atraiva śṛṇu vṛttāntamapūrvam śrutibhāṣitam |
kaścidgāndhāradeśīyo mahāratnavibhūṣitaḥ || 57||

57 Luister nu naar het volgende ongeëvenaarde verhaal uit de geopenbaarde geschriften (*śruti*): Er was eens een man afkomstig uit de regio Gāndharā die zich met grote juwelen had opgesierd.

svagṛhe svāṅgaṇe suptaḥ pramattaḥ sankadācana |
rātrau cauraḥ samāgatya bhūṣaṅānām pralobhitaḥ || 58||

58 Op zekere dag werd hij dronken en viel hij in de tuin van zijn eigen huis in slaap. Aantrokken door de juwelen, kwamen er die nacht dieven.

baddhvā deśāntaram caurairnītaḥ sangahane vane |
bhūṣaṅānyapahr̥tyāpi baddhākṣakarapādakaḥ || 59||

59 De dieven ontvoerden hem naar een ander land en brachten hem naar een donker woud. Ze stalen de juwelen, blinddoekten hem en bonden zijn handen en voeten vast.

nikṣipto vipine'tīva kuśakaṅṭakavṛścikaḥ |
vyālavyaḅhrādibhiścaiva saṅkule tarusaṅkaṭe || 60||

60 Zij gooiden hem in een ruig stuk van het bos, dicht begroeid met bomen, vol scherpe grassen, doorns, schorpioenen en roofdieren zoals tijgers.

**vyālādiduṣṭasatvebhyo mahāraṇye bhayāturaḥ |
śilākaṇṭakadarbhādyairdehasya pratikūlakaiḥ || 61|**

61 Hij was bang vanwege de kwaadaardige beesten in dat grote woud en vanwege de rotsen, doorns en scherpe grassen die zijn lichaam zo'n pijn deden.

**kriyamāṇe viluṭhane viśīrṇāṅgo'samarthakaḥ |
kṣuttrḍātapavāyavagnyādibhistapto'titāpakaiḥ || 62||**

62 Tijdens de roofoverval waren zijn ledematen gebroken en daardoor kon hij nu geen kant meer uit en hij leed verschrikkelijk door honger en door dorst, door nu eens een snijdend koude wind en dan weer door de verzengende hitte van de zon.

**bandhamuktau tathā deśaprāptāveva suduḥkhadhīḥ |
dadṛśe kaṃcīdākrośannaikaṃ tatraiva tashivān || 63||**

63 Hij geloofde er niet meer in dat hij ooit nog van zijn boeien bevrijd zou worden, laat staan dat hij nog eens naar zijn eigen land terug zou keren. Hij bleef steeds om hulp roepen, maar er kwam niemand.

**tathā rāgādibhirvargaiḥ śatrubhirduḥkhadāyibhiḥ |
caurairdehābhīmānādyaiḥ svānandadhanahāribhiḥ || 64||**

64 Op een soortgelijke manier zijn de talrijke gehechtheden – zoals de gedachte dat jij het lichaam bent – vijanden die ellende veroorzaken en dieven die de weelde van je eigen gelukzaligheid stelen.

**brahmānande pramattaḥ svājñānanidrāvaśīkṛtaḥ |
baddhastvaṃ bandhanairbhogaṭṛṣṇājvarādibhirdṛḍham || 65||**

65 Dus hoewel één met de gelukzaligheid van het Absolute (*brahman*), ben jij dronken geworden en viel jij in slaap als gevolg van jouw eigen onwetendheid (*ajñāna*). Jij bent gebonden door ketens zoals een koortsachtige behoefte aan plezier (*bhoga*).

**advayānandarūpāttvāṃ pracyāvyātīva dhūrtakaiḥ |
dūranīto'si deheṣu saṃsārāraṇyabhūmiṣu || 66||**

66 Deze uiterst verraderlijke krachten leiden je van jouw natuur (*rūpa*), de non-duale gelukzaligheid (*ānanda*) weg. Zij voeren jou dan ver weg naar lichamen die in het woud van de levenskringloop (*saṃsāra*) wonen.

**sarvaduḥkhanidāneṣu śarīrādītrayeṣu ca |
nānāyoniṣu karmāndhavāsanānirmitāsu ca || 67||**

67 Door opeenvolgende geboortes onderga jij dan als gevolg van blinde actiegerichtheid (*karma*) de effecten van latente neigingen (*vāsanā*) en word jij geregeerd door triades (zoals lichaam, geest en hart) waaruit alle ellende ontstaat.

**praveśito'si sṛṣṭo'si baddhaḥ svānandadrṣṭitaḥ |
anādikālamārabhya duḥkhaṃ cānubhavansadā || 68||**

68 Jij wordt in de moederschoot binnengeleid en geschapen, maar het ervaren van jouw eigen gelukzaligheid word je onmogelijk gemaakt en in plaats daarvan ervaar je ellende (*duḥkha*) gedurende beginloze tijd.

**janmamṛtyujarādoṣanarakādiparamparām |
nirantaram viṣaṅṅo'nubhavannatyantaśokavān || 69||**

69 Gebukt onder verdriet en wanhoop onderga jij voortdurend de aaneenschakeling van zulke kwellingen als de kwalijke gevolgen van geboorte, ouderdom en dood.

**avidyābhūtabandhasya navṛttau duḥkhadasya ca |
svarūpānandasamprāptau satyopāyaṃ na labdhavān || 70||**

70 Je hebt het pad naar de waarheid, waarin de ellende van de gebondenheid aan onwetendheid oplost en waarin de gelukzaligheid die je eigen natuur is wordt herwonnen, nog niet ontdekt.

**yathā gāndhāradeśīyaściraṃ daivāddayālubhiḥ |
kaīścitpānthaiḥ pariṣṛāptairmuktadrṣṭyādibandhanaḥ || 71**

71 Door puur geluk wordt iemand die van de leer van de bevrijding etc. is buitengesloten, na zekere tijd gevonden door enkele reizigers die medelijden met hem krijgen. Zo ging het ook met de man die afkomstig was uit de regio Gāndharā.

**saḥ svasthairupadiṣṭaśca paṇḍito niścītātmakaḥ |
grāmāḍgrāmāntaram gacchenmedhāvī mārgatatparaḥ || 72||**

72 Deze brave lieden verwijzen hem naar een wijs man (*paṇḍita*) met een vaste overtuiging. Vervolgens zwerft hij – na opgedane wijsheid en op zoek naar het pad – van dorp tot dorp.

**gatvā gāndhāradeśaṃ sa svagrhaṃ prāpya pūrvavat |
bāndhavaiḥ sampariṣvaktāḥ sukhī bhūtvā sthito'bhavat || 73||**

73 Zo, keerde hij terug naar de regio van Gāndharā en kwam hij weer thuis, werd door zijn familieleden omarmd en was gelukkig.

**tvamapyevamanekeṣu duḥkhadāyīṣu janmasu |
bhrānto daivācchubhe māрге jātaśraddhaḥ sukarmakṛt || 74||**

74 Ook jij bent in verbijstering op dezelfde manier door talrijke ellende brengende geboortes gezworven. Door puur geluk, door het verrichten van goede daden en in volle overtuiging, heb jij je nu op een gunstig pad begeven.

varṇāśramācāraparo'vāptapuṇyamahodayaḥ |
īśvarānugrahālabdho brahmaavidgurusattamaḥ || 75||

75 De kenner van het Absolute (*brahman*) is de allerbeste leraar. Deze leraar, die in elke situatie op passende wijze inspeelt en die de uiteindelijke bevrijding heeft bereikt, wordt door de genade van het Opperste Wezen (*Īśvara*) gevonden.

vidhivatkr̥tasamnyāso vivekādiyutaḥ sudhīḥ |
prāpto brahmopadeśo'dya vairāgyābhyāsataḥ param || 76||

76 Door het beoefenen van onthechting aanvaardt nu een wijs iemand, die begiftigd is met onderscheidingsvermogen en die – in overeenstemming met de geschriften – alle aanspraken heeft laten varen, de leer betreffende het Absolute (*brahman*).

pañḍitastatra medhāvī yuktyā vastu vicārayan |
nididhyāsanasampannaḥ prāpto hi tvaṃ paraṃ padam || 77||

77 Jij bent zo'n geleerd, wijs iemand die het werkelijke van het onwerkelijk onderscheidt. Nu jij tot diepgaand begrip (*nididhyāsana*) bent gekomen heb jij zeker het Hoogste gerealiseerd.

ato brahmātmavijñānamupadiṣṭaṃ yathāvidhi |
mayācāryeṇa te dhīra samyaktatra prayatnavān || 78||

78 Daarom heb ik in mijn rol van leraar en in overeenstemming met de geschriften, jou, O wijze, die de juiste inspanningen op dit pad heeft geleverd, de kennis (*vijñāna*) over het Absolute (*brahman*) die u Zelf (*ātman*) bent, aangewezen.

bhūtvā vimuktābandhastvaṃ chinnadvaitātmasaṃśayaḥ |
nirdvandvo niḥspr̥ho bhūtvā vicarasva yathāsukham || 79||

79 Handel vrij, nu je bevrijd bent van gehechtheid, nu twijfels over de eenheid van het Zelf met wortel en tak zijn uitgeroeid en nu dualiteit en begeerte zijn verdwenen.

vastuto niṣprapañco'si nityamuktaḥ svabhāvataḥ |
na te bandhavimokṣau staḥ kalpitau tau yatastvayi || 80||

80 In werkelijkheid heb je niets van doen met onbeheerste ontwikkeling (*prapañca*), jij bent van nature vrij en nooit het onderworpen aan gebondenheid of bevrijding, want dit alles wordt slechts door jou ingebeeld.

na nirodho na cotpattirna baddho na ca sādhaḥ |
na mumukṣurna vai mukta ityeṣā paramārthatā || 81||

81 Jij sterft niet en je wordt niet geboren. Jij bent niet gebonden, noch ben jij een zoeker. Jij bent niet iemand die bevrijding wenst, noch ben jij iemand die bevrijd is. Dit is de hoogste Waarheid.

**śrutisiddhāntasāro'yaṃ tathaiva tvaṃ svayā dhiyā |
saṃvicārya nididhyāsya nijānandātmakaṃ param || 82||**

82 Dit is de essentie van de geopenbaarde leer (*śruti*), die jij ontdekt hebt door jouw eigen intelligentie en door het diepgaand weten dat jij het Hoogste (*para*) bent, dat van nature gelukzaligheid is.

**sākṣātkrtvā paricchinnādvaitabrahmākṣaraṃ svayam |
jīvanneva vinirmukto viśrāntaḥ śāntimāśraya || 83||**

83 In het directe gewaar zijn van het onthechte niet-duale onverwoestbare Absolute Zelf (*brahman*), geheel vrij en op uw gemak, verblijf jij in stilte terwijl jij gewoon doorgaat met leven.

**vicāraṇīyā vedāntā vandanīyo guruḥ sadā |
guruṇaṃ vacanaṃ pathyaṃ darśanaṃ sevanaṃ nṛṇāṃ || 84||**

84 Er moet op de Upaniṣads worden gereflecteerd en de leraar moet altijd worden geëerd. De woorden van de leraren zijn heilzaam; mensen profiteren ervan hen te bezoeken en hen te dienen.

**gururbrahma svayaṃ sākṣātsevya vandyo mumukṣubhiḥ |
nodvejaniya evāyaṃ kṛtajñena vivekinā || 85||**

85 De leraar is het Absolute (*brahman*) Zelf, pal onder je ogen. De leraar moet worden bediend en hem moet eer worden bewezen door hen die naar bevrijding verlangen, en hij moet zeker niet worden gevreesd door iemand die onderscheid maakt en die zich juist gedraagt.

**yāvadāyustvayā vandyo vedāntā gururīśvaraḥ |
manasā karmaṇā vācā śrutirevaiṣa niścayaḥ || 86||**

86 Want zo lang als jij leeft moet jij de Upaniṣads vereren, en de leraar moet worden geëerd als de Heer. Dit is het gebod: alleen de geopenbaarde leer (*śruti*) zal in denken, handeling en spraak aanwezig zijn.

**bhāvādvaitaṃ sadā kuryātkriyādvaitaṃ na karhicit |
advaitaṃ triṣu lokeṣu nādvaitaṃ guruṇā saha || 87||**

87 Bewaar de innerlijke staat van non-dualiteit altijd, maak echter onderscheid in alledaagse handelingen. Zelfs als je in de drie werelden in non-dualiteit verkeert past hem nimmer toe in relatie tot de leraar.